

ZÁSADY BEZPEČNÉ JÍZDY – 3

V prvních dvou dílech jsme se věnovali převážně pozornosti řidiče, vnímání a odhadům vzdálenosti mezi za sebou jedoucími vozidly. Rovněž byla zmíněna důležitost vkládání bezpečnostních přestávek. Pokud se za volantem cítíte unavení, zastavte, odpočňte si ať už aktivně lehkým protažením těla nebo u šálku kávy. Velmi dobře působí i krátký spánek. Dejte si oněch prozaických „dvacet“ nebo i více minut. Odpočnete svým očím a probudíte se s novou energií, která Vám umožní bezpečné pokračování v jízdě. Nepřepínejte své síly, i když už k domovu máte třeba jen 15 km.

Předvídání, rozhodování a reakce na vzniklou situaci

Předvídavost je schopnost řidiče správně a včas odhadnout vývoj budoucí dopravní situace. Nejlepší řidiči mají vyvinut vysoký stupeň dopravní představivosti a předvídavosti – stupeň vyhodnocování informací z provozu. Tato schopnost je někdy označována pojmem, že řidič „vidí a myslí dopředu“. Špičkoví řidiči tak předcházejí možným obtížím ještě dříve, než do nich přijedou. Jedná se o tzv. kooperativní způsob řízení.

O získání takové představivosti a předvídavosti se musí snažit každý řidič a každý řidič se při troše snahy může naučit dobře předvídat. Chce to jen trénovat. Úroveň předvídavosti je ovlivňována náročností situace. Výzkumy je potvrzeno, že v náročných situacích funguje předvídavost velmi dobře. Pokud však řidič projíždí relativně klidnými úseky, schopnost předvídat možnou situaci bývá snížena podhodnocením situace. To je velmi dobře patrné např. na křižovatkách, kde je příjezd jiných vozidel méně pravděpodobný (křižovatka na přehledném úseku, kde navíc šířka vedlejší silnice může svádět k myšlence jízdy po hlavní silnici).

Rozhodování řidiče při řízení je z velké míry ovlivňováno nejen jeho osobností, charakterem a typickým způsobem jednání, ale také znalostí a dřívější zkušeností. Rozhodnutí o následném chování je komplexem vnímání různých vnějších podmínek. Protože v silničním provozu je přicházejících informací velké množství, řidič není schopen je všechny využít a své rozhodnutí opírá pouze o několik základních signálů. Zkušenosti a řidičská praxe tak ve správném rozhodování na silnici hrají velmi důležitou roli.

Přizpůsobené a nepřizpůsobené chování

V hodnocení dopravního chování řidičů a jejich reakcích lze vyzorovat dva modely jednání. První základní formou je chování přizpůsobené, druhou formou pak opak, tedy chování nepřizpůsobené. V případě přizpůsobeného chování řidič na vzniklé situace reaguje správně. Charakteristickým znakem způsobilého, zkušeného a rozvážného řidiče je, že umí správně

předvídat změny a hodnotit svoje schopnosti v dopravních situacích, které mu umožňují jejich bezchybné zvládnutí.

Do nepřizpůsobeného chování patří zkratové reakce, prodloužené reakce na situaci a reakce vyplývající z rozporu mezi očekáváním často se opakujícího stereotypního podnětu v jízdě dráze, který se neobjevil. Zkratové reakce jsou založeny na instinktivním jednání a nebývají proto vhodné pro řešení dopravních situací. Chybí jim správné hodnocení všech příchozích informací a schopností řidiče. I když přicházejí velmi rychle jsou k dané situaci nepřiměřené. Typické jsou pro špatné řidiče, kteří podléhají afektivním stavům, a v dopravě často vedou ke smrtelným úrazům. Stejně nebezpečný může být úlek. Ochromení z úleku, může trvat i celé minuty a rovněž může vyvolat poruchy v jednání. Prodloužené reakce se velmi často objevují na začátku řídičského života, ale i při únavě nebo při myšlení na něco jiného než na podněty přicházející z dopravní situace. Do této skupiny patří i rušivé vlivy způsobené telefonováním za jízdy a to včetně případů, kdy řidič používá handsfree sadu, vlivem překročení mentální kapacity mozku řidiče, kdy mozek není schopen vyhodnotit v jednom okamžiku mnoho různých podnětů.

Pozorně si prohlédněte následující obrázky a zkuste předvídat. Co všechno se může ve vyobrazených situacích stát v následujících vteřinách?

Řidič Audi bude razantně brzdit před policejním vozem. Policejní vůz vyjede do pravého nebo levého pruhu. Ze zadu přijede další rychlý vůz, který se srazí s Audi. Z křoví vlevo může někdo vběhnout do vozovky, stejně tak z pravé strany (např. zvěř). Kterékoliv z vozidel může mít náhlý defekt pneumatiky, který ve vysoké rychlosti nemusí jeho řidič zvládnout.

V podobných situacích okamžitě sundejte nohu z plynu, buďte připraveni brzdit a provést úhybný manévř vpravo nebo vlevo, podle okamžité situace!

Nedostatečná vzdálenost mezi vozidly, hrozí srážka! Vozidla brzdí na mokré vozovce, hrozí smyk! Bílé vozidlo na přepravníku nemusí být řádně upevněno, může spadnout do jízdny dráhy nákladního vozidla. Vzniklá situace bude kritická pro všechny! Řidič z výhledu nevidí co se děje před vozidly, tím je možnost předvídat další situace ztížena!

V podobných situacích brzděte, vytvořte si bezpečnou vzdálenost a hledejte únikový prostor, zde jedině vlevo k betonové zdi. Pozor na ni!